

Romániában	
Egész évre	1150
Félévre	600
Negyedévre	370
Egy hónapra	110

Csehszlovákiában

Egy hónapra	Ck 40-
Egyes szám	3-

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség, kiadó-
szállal és nyomda:
Kolozsvár, St. Baron
utca (Brassai-utca) 10.
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal:
9-77
N. Sz. — — — 2-28
Egyes szám ára pályá-
zatokon és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

1927 október 15 Szombat

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 230 szám

5688 Tisri 19

Mi a célja a zsidó hitközségek egységesítésének?

Bukaresti tudósítónk alábbi cikke bizonyára méltó feltűnést fog kelteni az erdélyi zsidóság széles rétegeiben annál is inkább, mert a cikkben feltárt probléma már hosszabb idő óta napirenden van az ország zsidó közéletében. A kérdés annyira fontos és bonyolult, hogy mulhatatlanul szükséges immár annak nyílt és őszinte megvitatása a nagy nyilvánosság fórumán is. A kormány misztikus titkolódzásba burkolódik és hivatalos nyilatkozattételtől mereven elzárkózik. Így az eddig nyilvánosságra került és az e cikkben foglalt adatok is csak félhivatalos nyilatkozatokból erednek.

Mai cikkünket alkalmasnak találjuk arra, hogy ebben a vitális kérdésben egy nyilvános ankét kiinduló pontját képezze. Meg fogjuk szólni az erdélyi és többi országrészei zsidóság vezetőembereit, hogy ezáltal alkalmat adjunk Erdély zsidóságának e roppant horderejű kérdés alapos megismerésére.

(Bucuresti-Bukarest, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt erdélyszerte nagy feltűnést keltett az a hír, hogy a kultuszminisztérium a zsidó hitközségek egységesítésével foglalkozik. E hír kipattanása után az is köztudomásává lett, hogy a minisztérium a zsidó hitközségek egységesítését az ősszel a parlament elé kerülő felekezeti törvénnyel egyidőben fogja beterjeszteni. A hitközségek ezen egységesítését célzó törvényjavaslatnak egyes részei nyilvánosságra kerültek és az erdélyi zsidók legnagyobb megdöbbenésére, ezen terv végső céljaként azt tüzte ki, hogy minden városban csak egy zsidó hitközség legyen, mely hitközség tagja lesz a zsidó hitközségek uniójának.

Egy pillanatig sem volt kétséges senki előtt sem, hogy ha ezen tervezetből törvény lesz, ez azt jelentené, hogy

**a romániai összes zsidó hitközségek
vezetését egy háromtagu testület
venné át,**

melynek tagjai: Berkovitz ismert bukaresti zsidó bankár, Fildermann az UER elnöke és Niemerower bukaresti főrabbi.

Ma már közismert tény, hogy az UER, a regáti zsidók országos uniója még a választások előtt paktumot kötött a kormánnyal és a regáti paktum szerint a zsidók teljes erejükkel támogatják a kormány listáit, hat mandátumot kaptak a képviselőházban és a szenátusban és ezenkívül

**a kormány kötelező ígéretet tett arra
nézve, hogy az összes zsidó hitközsé-
gek vezetését átadja a regáti zsidó
egyesületnek.**

Kétségtelenül azzal a céllal történik az átadás, hogy a lepaktált zsidó unió vezetősége, bizonyos politikai cél szolgálatába állítja be a zsidó hitközségeket.

Ez volt az a pont, amely ellen az egész erdélyi zsidóság tiltakozott és természetesen ugyanilyen erősen tiltakozó hangok hallatszottak el azon tervek ellen, mely szerint minden városban csak egy hitközség létezhetik, melynek természetesen a regáti hitközségek mintájára kellene átalakulnia.

Az erdélyi lapok e szinte egyhangu tiltakozására a minisztérium egyáltalában nem reagált és csupán az egyik — főleg zsidók által olvasott regáti lapban (Dimineata) — jelent meg egy névtelen cikk egy ártatlannak látszó hírt közölve. A cikk nagyjából a következőket mondta:

— Az erdélyi zsidók között nagy izgalmat okozott az a hír, hogy a kormány a zsidó hitközségek egységesítésével foglalkozik, mi úgy vagyunk értesülve, hogy a kormánynak nincsenek is ilyen szándékai.

Ezen rövid hírre mintegy válaszképpen teljesen megbízható forrásból a következő rendkívül érdekes információkat kaptuk:

— Ezt a hírt kétségkívül azon érdekes csoport helyezte el az említett lapban, akinek érdeke, hogy — ezt a kérdést ne bolygassák. Ezzel szemben a tény a következő: A kultuszminisztérium mint legelső törvényt a felekezeti törvényt fogja a parlament elé benyújtani.

**Ezen törvényben az összes elismert
és bevett vallásfelekezetek viszonya az
állammal szemben rendezést nyer.**

Ezen törvény egyes pontjaiban többé-kevésbé belenyúl az egyes felekezetek belső organizációs ügyeibe is és így természetes lesz a minisztériumnak az a kívánsága, hogy minden egyes felekezet e törvény intenciója szerint alakítsa át a belső organizációs szabályait. A törvénynek ez az intenciója igen könnyen keresztülvihető lesz az összes egyházaknál, ahol már régi tradicionális organizációkban élnek a hívek. Azonban

**a muzulmánoknál és zsidóknál e terv
kivitele egyelőre leküzdhetetlen aka-
dályokba fog ütközni, mivel e két
egyháznak nincs egységesen szerve-
zett organizációja.**

— Ezért volna szükséges egy külön törvény, mely egységesen megszervezi a muzulmán, illetve a zsidó hitközségeket. A muzulmán hitközségek négy mufti vezetése alatt külön-külön szervezkedtek egymástól eltérő alapszabályokkal és organizációs tervekkel és ugyanilyen módon a zsidó hitközségek is országrészenként — sőt kisebb részekre — tagolódva minden egységes organizáció nélkül egymással majdnem ellenséges viszonyok között építették

fel hitközségeiket. Szükség volna tehát egy külön törvényre, mely e rendszertelen helyzetnek véget vet, és ugyanúgy, mint annak idején Magyarországon báró Eötvös idejében, szervezetet ad a hitközségekben élt zsidóknak.

— A minisztérium azonban hamarosan lemondott arról a tervről, hogy ezt a tervét egy törvény külső formájában oldja meg, annál az oknál fogva, mivel a többi vallásfelekezetek organizációs rendszere sincs törvénybe foglalva és így bizonyos kiváltságos helyzetbe hozná ez a törvény ezt a két felekezetet, melynek belső rendszeréről törvényben történik gondoskodás. Ezért

**a minisztérium rendelet alakjában
fog gondoskodni a muzulmán és a
zsidó hitközségek organizációs rend-
szeréről.**

Ez a rendelet kiegészítő részét fogja képezni a felekezeti törvénynek és a „Zsidó egyházak organizációja” címet fogja viselni.

— Már most csupán az a kérdés, hogy ez a rendelet milyen intenciók szerint fog elkészülni. Ma arra gondolunk, hogy a kormány paktumot kötött, kétségtelennek látszik, hogy ez a rendelet a zsidó hitközségek vezetésében szabad kezet fog adni a regáti zsidó uniónak, akik — mint említettük — bizonyos politikai célokra fogják azt a tiszteletreméltó testületet beállítani.

**Bizonyos az is, hogy ez a rendelet
módot fog nyújtani a hitközségi unió
vezetőségének, hogy régi tervét valóra
váltsa és lassu kitartó munkával elérje
azt, hogy minden városban egy zsidó
hitközség legyen és ez a megmaradó
hitközség kétségkívül — nem az orto-
dox lesz.**

Megvan minden ok arra, hogy az erdélyi zsidók ujult erővel vegyék fel a harcot az átlátszó törvény ellen, mely politikát akar a felekezetek kebelébe bevinni és mely vezetés mellett lehet, hogy a tiszteletreméltó vezetők hervadhatatlan politikai érdemeket fognak maguk részére kivívni, azonban a vallás, melynek ápolása lenne a cél — elhervad az ilyen vezetés mellett.

Farkas Aladár

Rakovszkit visszahívták s helyére Davgalevszkyt nevezik ki párisi orosz követté

Anglia családótnak érzi magát, mert nem történt meg a szakítás Franciaország és a szovjet között

Páris, október 14. Több heti huza-vona és diplomáciai jegyzékváltás után végre Caicserin külügyi népbiztos engedett a francia kormány intervenciójának s visszahívta a párisi követség éléről Rakovszki nagykövetet. Az erre vonatkozó jegyzéket a szovjetkormány tegnap este kézbesítette Herbetten moszkvai francia nagykövetnek, amelynek alkalmából egy másik válaszigyzéket is átnyújtottak Herbetten számára, melynek szövege még nem került nyilvánosságra. Rakovszki utódjánál a szovjetkormány Davgalevszkyt, Oroszország jelenlegi tokiói nagykövetjét fogja kinevezni.

Moszkva, szeptember 14. A reggeli lapok erősen foglalkoznak Rakovszki visszahívásával s a visszahívott nagykövet érdemeit méltatják. A lapok általában megjegyzik, hogy a szovjet nem ismerheti el a francia kormánynak azt a kihívó indokolását, mellyel Rakovszki visszahívását követelte. A szovjet a kérésnek eleget tesz ugyan, de csak azért, mert ez diplomáciai követelmény. A francia kormány, engedve a sajtókampány uszításának, — jegyzi meg a

szovjet sajtó — még az udvariasság legelemibb szabályait sem tartotta be ebben az ügyben.

London, szeptember 14. Angliában általában nagy családótságot kelt, hogy az orosz-francia konfliktus Rakovszki visszahívásával véget ért. Angol politikai körökben komolyan számoltak azzal a lehetőséggel, hogy a francia kormány rövidesen végleg szakítani fog Moszkvával. Miután ez nem következett be, a fordulatot Chamberlain politikája kudarcának tekintik. Kétségtelen, hogy a konfliktus békés elintézését maga az orosz kormány is elősegítette engedékeny magatartásával, amely főleg annak tudható be, hogy ezzel is Anglia politikáját és terveit akarta kontrakarikírozni.

— Kiütéses tifusztól tartanak Magyarországon. Kiskunhalasról jelentik: Fülöpszálláson egy kotrógép munkásai között kiütéses tifusz tünetei mutatkoztak. A hatóságok a gyanús munkásokat megfigyelés alá helyezték és szigorú óvintézkedéseket rendeltek el.

Genfben a szállodai szobák miatt összetűzött Lupu Bratianu Vintilával

Lupu dr. rossz szemmel nézi, hogy a miniszterelnök mellett egy „kis minisztertanács” dolgozik. Nem értik meg nyugaton a romániai társadalmi viszonyokat

(Bucuresti-Bukarest, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ahogy a politikai élet egy kicsit felélénkült, ismét a legképelelenebb fuziók kombinációk kelnek szárnyra. Hol Averescu-Jorga, hol Jorga-Maniu, hol Averescu-Bratianu együttműködéséről beszélnek és a kombinációk közös sorsa az, hogy valamely érdekeit pártvezér másnap megcáfolja Averescu tábornokkal folytatott tárgyalásairól szóló híreket és kizártnak tartja, hogy közte és a tábornok között fuzió valaha is létrejöhet.

Egy tegnapi estilap érdekes hírt közöl arról, hogy Lupu dr. munkaügyi miniszter nem érzi magát otthonosan a kormányban. Beszélnek arról, hogy Genfben Lupu dr. és Bratianu Vintila között a viszony elhidegült. Allitól Lupu dr. zokon vette, hogy Titulescunak a genfi szállóban a követség csaknem egy egész emeletet rezerváltatott, míg Lupu dr.-nak csak egy uri komforttal berendezett halószoba és egy fogadó szalon jutott. A munkaügyi miniszter — a bukaresti lap szerint — szóvátette a kérdést Bratianu Vintila előtt, aki mosolyogva mondotta:

— De Lupu'c, vannak miniszterek és miniszterek.

Lupu dr. pár napja van itthon és máris szóvátette a sérelmet és különösen zokon veszi azt, hogy Bratianu Jonel miniszterelnök körül egy „kis minisztertanács” alakult ki, melynek csak Duca és Bratianu Vintila a tagjai. Egyébként ezen a kis minisztertanács-

ción belül sincsen harmonia, mert Duca belügyminiszter hevesen ellenzi, hogy Tancred Constantinescu a kereskedelmi tárcát kapja. Mint már megírtuk, Nicolaescu, a szenátus elnöke távozik állásából betegsége miatt és a szenátus elnökévé Vaitoianu tábornokot fogják megválasztani. A kamara elnöke a jövő ülés szakban is Saveanu marad. A kamara hat alnöki állásából hármát a csatolt területeknek biztosítanak. Erdély és Bánság képviselőiben valószínűleg Cosma Aurél dr. volt miniszter lesz a kamara alelnöke.

Lupu dr. különben nyilatkozott a genfi tapasztalásairól. Véleménye szerint a román delegáció csak kezdetben mutatkozott gyengének, mert készületlenül ment a népszövetségi tanácsülésre. Később azonban belejött a tárgyalások menetébe és a miniszternek az az impressziója, hogy a Népszövetségben Románia igaz támogatót talál. A magyar delegáció magatartásáról Lupu dr. többek között ezeket mondotta:

— El kell ismernem, hogy a magyarok udvarias magatartást tanúsítottak, amikor igyekeztek a kérdés érdekes felületét, vagyis a társadalmi és politikai részét elkerülni és a dolgot szorosan a jogi területen tartották. Ez annál is inkább sikerült, mert a romániai agrártörvény társadalmi hátterét a Nyugaton nehezen értik meg azok, akik a körülményeket és országunknak lényeges társadalmi problémáit nem ismerik.

Házkutatást tartottak Bernolák Nándor volt magyar népjóléti miniszter lakásán

Lengyel Zoltán feljelentést tett Bernolák ellen, hogy egy hagyatéki ügyben vesztegetett és csalásra szövetkezett

(Budapest, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti rendőrség az ügyészség utasítására egy rendkívüli bűnügyben indított nyomozást, amelynek alapja az a családi háborúság, amely a kecskeméti híres Ungváry család hagyatéka körül tört ki. Az ügy megértéséhez tudni kell, hogy 1919-ben meghalt Kecskeméten Ungváry László, aki egyszerű csizmás kisbirtokos volt, de egy élet munkájával gyönyörű főiskolát, gyümölcsösöt és pincészetet teremtett, ezenkívül készpénzvagyont is hagyott hátra, úgy, hogy hagyatéka legalább hárommilliárd koronát képviselt. Ungváry vagyonát családja hagyta, de a családtagok nem tudták meg-egyezni és a hagyaték perre került.

A hagyatéki perben a kiskoru gyermekek, Ungváry unokái is érdekelve voltak, akiknek ügygondnokként az árvászek Bernolák Nándor dr. budapesti ügyvédet, volt népjóléti minisztert rendelte ki. A kiskoru árvák nevében Bernolák vitte a pert és vele szemben a többi örökös jogi képviselője Lengyel Zoltán volt országgyűlési képviselő volt. A per nagy elkeseredéssel folyt a rokonok között és azzal végződött, hogy a kecskeméti törvényszék első fokon helyt adott a Bernolák által képviselt kiskorúak keresetének és dr. Bernolák Nándornak 3289 millió perköltséget ítél meg. Ezt az ítéletet helybenhagyta a budapesti ítélőtábla is és a hagyatéki per novemberben kerül a kuria elé, amely végső fokon dönt.

Ezzel az ügygel kapcsolatban Lengyel Zoltán most bűnvádi feljelentést tett az ügyészségen, amelyben ismeretlen tetteseket megvesztegetés, hamis szakértői becslés, csalásra való szövetkezés büntetvével és más bűncselekmé-

nyekkel vádol meg. A feljelentés alapján a budapesti ügyészség elrendelte a nyomozást, amelynek első fázisaként a rendőrség hétfőn este és kedd délelőtt házkutatást tartott Bernolák Nándor dr. volt népjóléti miniszter lakásán és ügyvédi irodájában, valamint Milesevics János volt nemzetgyűlési képviselő mátyásföldi villájában, aki úgy került az ügybe, hogy feleségül vette Ungváry László elhunyt fiának özvegyét. Ezenkívül házkutatást tartott a kecskeméti rendőrség Monostori Károly dr. kecskeméti törvényszéki bíró lakásán, aki első fokon ítélkezett a hagyatéki ügyben, végül házkutatást fogantatosított Matusevics Gyula erdőmérnök szegedi lakásán is, aki ebben az ügyben a törvényszék által kirendelt zárgondnok volt. A rendőrség egyttal kedde délelőtt beidézte dr. Bernolák Nándort és részletesen kihallgatta a feljelentésben foglaltakra vonatkozólag.

A Budapesten és vidéken lefoglalt iratokat a rendőrség már kedden átadta az ügyészségnek, az eddigi értesülések szerint azonban semmiféle olyan adatot nem találtak, amely megerősítené Lengyel Zoltán vádjait. Bernolák a rendőrségről való távozása után azonnal panaszt emelt az ügyvédi kamara elnökénél, mert irodájában házkutatást tartottak és tiltakozása ellenére átvizsgálták a más ügyekre vonatkozó iratokat is, amelyekre nézve az ügyvédi titoktartás kötelezi. Ezért az ügyvédi kamarától kért védelmet.

A nyomozás első stádiumában még át nem tekinthető ügy fejleményei iránt az ügyben szereplő személyekre való tekintettel Budapesten óriási édeklődés nyilvánul meg.

1 öl tüzifa 950 L.

II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas. Házhozszállítva.
II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kg-ért 79 le. — I. oszt. bükk hasáb és hántottfa úgy aprított, mint öles tételekben a legolcsóbb napi áru. Kereskedő: Krausz Viktor, Str. Căntău 1-3. Telef. 423

TUNGSRAM RÁDIOCSŐ

A LEGTÖKÉLETESEBB!

Mottó:

Zongoravétel
bízalom dolga

Legnagyobb garancia erre az 53 év óta
fennálló

Triska I. cég

kitűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világmárka vezérképviselője. — Zongorák kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

Mindenütt kaphatók:

és
Herules dupla malata
!
Ursus-Extra világos

kolozsvári
sörkülönlegességek!
URSUS-CZELL sörfőzde,
Kolozsvár (Monostor)

Legjobb a
Béldi - kézfinozó

Puhít, fehérít, finomít. — Kapható mindenütt.

Főraktár:
EMRE - drogueria

Cluj (Kolozvár)

Ideal - Erika írógépraktár
Révész Ernő, — Targu-Mures
Telefon 123.

Legújabb legolcsóbb és legjobb a **Hygienia** kelmefestő és vegytisztító üzem Str. Cotița 1.

A fru betil

Az óceán
Eldert a

(Páris, október 14.)
Az America
Ruth Elder
az óceán,
Girl" utasai
azt tegnap
szerleszállást
pedig egy h
Ruth Elder
hajó fedélze
csészen, hogy
radtak, de a
teni. A tá
volt kényte
vezetéke el

A legúj
molnak be,
gözös szikra
repülők me
megkísérelt
a hajó fedé
motorja fe
lett. A haj
irányát me
megy, ahol
Newyor

ban tegnap
a legnagyobb
reket sorsá
vette meg
ként fogad
letei még
amely felv
azonban ez
hajóknak t
a részletek
míg a holl

London
róleumszáll
demann pi
Azori-szige
kiszállanak
Párisba ut
gyászolta
most öröm

A "Pe
riason azt
tréning e
végrehajtá

A szép
szoknia
teljesül
meg a
mokban
a hatós
rendel

mert most
óceánrepü

A "Pe
Elder sz
alább is
óceánrepü
épen eleg

Ruth
Orchard V
Kopenhág
Saint-Lou
gesser és
terhetetés
igy utját

Lisab
nevü rept
kívül erős
perc alatt
megterhel
Mint

a rept
az els

Gyer

A francia sajtó az óceánrepülések betiltását követeli az »American Girl« katasztrófája alkalmából

Az óceánrepülő pilótánót a tengerbe zuhant, de egy hajó kimentette. Miss Ruth Eldert a hajó visszaviszi Amerikába. A repülőgépet nem lehetett megmenteni

(Páris, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az American Girl nevű repülőgép sorsa, melyen Ruth Elder amerikai pilótánót próbálta átszeli az óceánt, végre tisztázódott. Az »American Girl« utasai nem pusztultak el, mint ahogyan azt tegnap még általában hitték, hanem kényeszerleszállást végeztek a nyílt óceánon, még pedig egy hollandi gőzös közvetlen közelében. Ruth Eldert és Haldemann pilótát a holland hajó fedélzetére vette, még pedig olyan szerencsésen, hogy az utasok teljesen sértetlenül maradtak, de a repülőgépet nem lehetett megmenteni. A táviratok szerint Ruth Elder azért volt kénytelen leszállani, mert a repülőgép olajvezetéke elromlott.

A legújabb amsterdami táviratok arról számolnak be, hogy a Baarendrecht nevű holland gőzös szikratávirata szerint a hajó legénysége a repülőgépet megmentésekor a gép megmentését is megkísérelte, azonban miközben a repülőgépet a hajó fedélzetére akarták felvontatni, annak motorja felrobbant s a gép a tűz martaléka lett. A hajó kapitánya közölte, hogy hajójának irányát megváltoztatja s az Azori szigetek felé megy, ahol a pilótákat partra teszi.

Newyork, október 14. Ruth Eldert hazájában tegnap már elveszítettnek hitték. Édesanyja a legnagyobb kétségbeeséssel várta az újabb híreket sorsának alakulásáról. Mikor végül hírül vette megmenekülését, azt valóságos megváltásként fogadta. Ruth Elder megmentésének részletei még hiányoznak, mert a holland hajónak, amely felvette, van ugyan rádió-leadóállomása, azonban ez oly csekély sugara, hogy csak más hajóknak tudja leadni értesülését, éppen ezért a részletek megtudása végett várni kell addig, míg a holland hajó nagyobb hajók közelébe ér.

London, október 14. A Baarendrecht petróleumszállító hajó, mely Ruth Eldert és Haldemann pilótát felvette, szombaton kiköt az Azori-szigeteken, amikor a megmentett pilóták kiszállanak a hajóból, mert az a tervük, hogy Párisba utaznak. A párisi sajtó, amely már gyászolta a vállalkozást ért szerencsétlenséget, most örömmel ir kalandos megmenekülésükről.

A »Petit Journal« gunyosan, de igen udvariasan azt írja, hogy pilóta oklevél és kéthavi tréning elégtelen egy vakmerő vállalkozás végrehajtására.

A szép Ruth Elder asszonynak le kell szoknia arról, hogy minden kívánsága teljesüljön. Legjobb volna, — jegyzi meg a lap — ha azokban az államokban, ahol vakmerő repülők élnek, a hatóságok hivatalos kiméleti időt rendelnének el az óceánrepülés számára,

mert mostanában valóságos istenkísértés az óceánrepülés.

A »Petit Parisien« azt ajánlja, hogy Ruth Elder szerencsés megmenekülése után legalább is tavaszig mindenhol tiltsák el az óceánrepülést, mert az áldozatok száma máris épen elegendő.

Ruth Elder kudarcára való tekintettel Orchard Wilson és Greyson pilótánót letettek a Kopenhágába való repülés tervéről. A szenegáliai Saint-Louisból jövő jelentések szerint a »Nungesser és Coli« nevű repülőgép tulságos megterhelése folytán nem tudott felszállani és így utját kényszerült elhagyni.

Liszaon, október 14. A »Lisszabon 1230« nevű repülőgép ma reggel félhét órákor rendkívül erős hidegben, kedvező széllel, 60 másodperc alatt a vízről felemelkedett és nyolc tonna megterheléssel az Azori szigetek felé repült.

Mint Lübeckből jelentik,

a repülőgépek számára elkészült az az első uszódokk, melyet ma vízre bocsátottak.

A dokk hordképessége 100 tonna és rendelkezése az, hogy összekötést létesítsen a repülőjáratok és az óceáni hajóforgalom között.

Amsterdam, október 14. Ruth Elder és Haldemann pilóta megmentésével kapcsolatban drámai részletek váltak ismeretessé. A Baarendrecht nevű gőzös fokozott éberséggel figyelt a tengeren, hogy felfedezze a kapott értesítések

Crenian Aurel volt kolozsvári rendőrprefektust delegálták a felfüggesztett nagyváradai prefektus helyébe

(Cluj-Kolozsvár, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egyik legutóbbi számában az Uj Kelet beszámolt Bunescu nagyváradai rendőrprefektus felfüggesztéséről. A felfüggesztésre állítólag az adott okot; hogy a prefektus törvényellenesen elrekvirálta a nagyváradai munkásotthon helyiségeit.

A belügyminiszter ezen intézkedésével egyidejűleg Crenian Aurel volt kolozsvári rendőrprefektust delegálta s nagyváradai rendőrprefektura élére. Crenian prefektus a delegálást elfogadta és a közeli napokban Nagyváradra utazik új állásának elfoglalása végett.

szerint a szorult helyzetbe került óceánrepülőket. Megállapítható, hogy a leszállás olyan rohamosan történt, hogy a pilótáknak idejük sem volt vészjelet leadni.

Amikor a Baarendrecht fedélzetéről megpillantották a tengeren heverő repülőroncsot, mentőcsónakot bocsátottak le, bár kétséges volt, hogy a viharos tengeren elérik-e a repülőgépet. A mentési munkálatok közben történt a repülőgép motorjának felrobbanása,

ugy, hogy minden attól függött, hogy a mentőcsónak odaérkezik-e mielőtt a tűz a kabinokat eléri. Izgalmas percek után végre sikerült a pilótákat az égő repülőgépéből kihúzni, mely után a gép elmerült.

prefektust delegálta s nagyváradai rendőrprefektura élére. Crenian prefektus a delegálást elfogadta és a közeli napokban Nagyváradra utazik új állásának elfoglalása végett.

Crenian Aurelnak Nagyváradra való delegálása, a számára nyújtott elégtelen kívül, megnyugvással tölti el Nagyvárad lakosságát, ahol közmegegyezéssel vettek tudomást a belügyminiszter intézkedéséről.

A magyar kormány nyilvánosságra hozta az eddig erélyesen titkolt és cáfolt Paleologue-jegyzéket

Budapest, szeptember 14. Már-már ugy látszott, hogy a Paleologue-ügy végleg lekerül a napirendről s a nagy szenzációként feltálat jegyzék a politika ördögalmának malomkövei közé kerül. Magyar hivatalos körök váltig állították, hogy a »Magyarország« című budapesti lap által nyilvánosságra hozott Paleologue-jegyzék apokrif, bár szóbeli tárgyalások annak idején a jegyzék szellemében tényleg folytak a francia és a magyar kormány között. A magyar hivatalos körök álláspontját a jegyzékkel kapcsolatban a francia külügyminisztérium is igyekezett alátámasztani, ami a magyar közvélemény nyugtalanságát kissé csillapította. Az ügyben a magyar külügyi bizottságot tanácskozássra hívták össze, amelynek az lett volna a feladata, hogy leszögezze álláspontját a jegyzékkel kapcsolatos eseményekkel szemben.

Annál szenzációsbabban hat a magyar kormány a tegnapi nap folyamán közzétett jegyzéke, amely gróf Teleki Pál akkori miniszterhez van intézve s amelyet 1920 június 24-ikén, tehát Paleologue vezetőállamtitkársága idején Fouchet budapesti francia főmegbízott adott át Teleki miniszterelnöknek.

A jegyzék határozottan felajánlotta a magyar kormány mindazokat a kedvezményeket, amelyek az állítólagos Paleologue-jegyzékben foglaltak,

abban az esetben, ha Magyarország bérbeadja Franciaországnak a MÁV vonalait s egész üzemét.

A közzétett jegyzék annál is inkább megdöbbentően hatott a magyar közvéleményre, mert a magyar kormány mindezeig erélyesen cáfolta a Paleologue-ügy komolyságát.

Hogy a magyar kormány mégis elszánta magát saját maga dezavválására, annak tulajdonképpen Paleologue-nak Diamandi párisi román követhoz intézett levele volt az oka.

Paleologue ezt a levelet minden bizonytalansággal intézte Diamandi román meghatalmazott miniszterhez, mert Diamandi magánál Paleologue-nál érdeklődött aziránt, hogy a jegyzék annak idején tényleg magában foglalta-e azokat az ígéreket, amelyeket az utódállamok, főleg pedig a román kormány magára nézve sértőek-

nek és érdekeivel ellentéteseknek deklarálhatott volna csak.

Paleologue Diamandi megkeresésére a következő szenzációs tartalmu levéllel válaszolt:

„Kedves barátom! Bizonyos voltam abban, hogy ön egy pillanatig sem fogja a francia kormány felelősségével összeegyeztethetőnek tartani, hogy 1920-ban a magyar kormányval olyan bizarr tárgyalást folytatott volna, amely néhány hét óta izgalmat idéz elő a magyarok között. Ilyen tárgyalások sohasem voltak. Ami az általam előírt hivatalos jegyzéket illeti, melyre vonatkozóan a magyar sajtó olyan zajt üt, kijelentem, hogy az első sorától az utolsóig hamisítvány.

A magyar kormány a jegyzék közzétételével természetesen rendkívül kínos helyzetbe hozta Paleologue államtitkárt s minden jel szerint az ügynek még szenzációs és diplomáciai tekintetben nagyjelentőségű fordulatai várhatók.

Butor vásárlás bizalom dolga!

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mures Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffman zongora és pianínó gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Meférkezett a friss bánáti tollu és pihe a »RECORD« paplan áruházba, Strada Vlahuța (Bolyai-u.) — Ugyanott paplan, matrac és fehérenemű kapható.

Gyermekének egészség, anyának boldogság. Höfer hintőpor krém, szappan

Páneurópa — tömegmozgalom

Irta: Gróf Coudenhove-Kalergi dr.

A Páneurópa-mozgalom, akárcsak a szocializmus, politikai tömegmozgalom, amelynek célja az emberiség haladása bizonyos irány felé. Amint a szocializmus osztályok nélküli társadalmat akar, úgy Páneurópa célja egy háborúk és vármhatárok nélküli Európa. Ebből a szembeállításból nyomban kitűnik, hogy Páneurópa céljai lényegesen korlátozottabbak, mint a szocializmus céljai. Éppen ezért azonban közelebb állóak. És ez a lényeges. Egy új európai háború és Európa teljes összeomlása közelebb állanak hozzánk, mint a világszocializmus győzelme.

Az európai kérdés és annak páneurópai megoldásának szükségessége elintézi tehát azt a kifogást, hogy nekünk nem kell Páneurópa, mivel a szocialista program automatikusan megoldja az európai kérdést. Ez a kifogás ugyanis, amely az idő sürgetését figyelmen kívül hagyja, indirekt elősegíti a fejegető háborút. Természetesen ezt a háborút előreláthatólag szocialis forradalom követné, azonban nem szociáldemokrata, hanem kommunista. Ettől eltekintve azonban a szocializmus számára, amely a kapitalista gazdaság örökösének tekinti magát, nem lehet közömbös, hogy ezt az örökséget háború következményeként romokban, avagy Páneurópa által virágzó intézményként veszi át.

A legerősebb érv Páneurópa mellett, hogy az európai béke ma jobban van fenyegetve, mint 1913-ban. Valamilyen incidens, egy diplomata meggyilkolása ezt kísérő ultimátummal, nacionalista önkéntesek betérése idegen területre napont: a világháború újra való kitéréséhez vezethet. Ezért bűnös dolog lenne a fenyegető katasztrófa elhárítását meghatározatlan és bizonytalan időpontra kitolni, ahelyett, hogy nyomban végrehajtánók a szükséges rendszabályokat az európai béke biztosítására. A Páneurópa mozgalom illetéknént való sürgőssége magával hozza, hogy a Páneurópa-mozgalom tudatosan tülteszi magát az összes belpolitikai kérdéseken, hogy az összes embereket, pártokat és nemzeteket, amelyek Európát a tizenkettedik órában meg akarják menteni, erős és közös külpolitikában egyesítse.

A belpolitikában különböző pártok vannak, a külpolitikában csak kettő: páneurópai és antieurópai. Aki nem páneurópai, az ezáltal direkt, vagy indirekt az antieurópaiaknak nyújt segítséget.

Az európai munkásság ebben a harcban nem maradhat semleges anélkül, hogy ne dolgozna ezáltal az antieurópaiak kezére. Azon alternatíva előtt áll, hogy vagy egész erejével a Páneurópa-mozgalom mellé áll és ezáltal biztosítja Európa sürgősen szükséges egyesülését, avagy, hogy a mozgalom egységét megbontja, éket verve a polgárikapitalista és proletár pacifizmus közé és ezáltal az antieurópaiakat segíti. Európa közvetlen életveszélye megkönnyíti a szocializmus számára a döntést: külpolitikai kooperáció az összes páneurópaiakkal a belpolitikai ellentétek fentartásával.

Fel kell végre ismeri, hogy a párt-, osztály-, nemzeti és felekezeti érdekeken túl közös európai érdekek is vannak, amelyek érintik minden egyes európai polgár életét, egészségét, családját és birtokát és hogy a reális veszélyek következtében a tettek politikájának győzedelmeskednie kell a frázisok politikájá felett.

Páneurópa sürgőssége elintézi a második kifogást is, hogy tudniillik Páneurópa csak Európát és nem az egész világot akarja egyesíteni és így tulajdonképpen középutat jelent a nacionalizmus és internacionalizmus között. A világ politikai és gazdasági egyesítése ugyanis a Népszövetség ellenére későbbi generációk munkája lesz. Ezen magasabb, azonban távolabbi eszme nevében Európa békéjét feláldozni bűnös könnyelműség lenne. A mi nemzedékünket teljesen igénybe veszi az európai béke és az európai egység, amivel egyuttal a további célokért is munkálkodik, azokért, amelyekről ma még a tények egész tengere választ el bennünket.

Páneurópa mindenestire további lépést jelent előre az emberiség fejlődésében. Sok pontban győzelme az antieurópaiak nagy többsége felett attól függ, hogy Európa tömegei idejekorán felismerik-e a veszélyt és rátalálnak-e az egyetlen utra, amely számukra kínálkozik. Európa sorsát ugyanis csakis a tömegek fogják meghatározni és nem a kormányok.

Korán sötétedik!

most vegye meg az

Aladdin lámpát!

Az Aladdin lámpa 94% levegővel és 6% petrolummal, 80 gyertyaerősségű, hófehér, egyenletes izzófényt áraszt. Nem kell levegőt préselni (pumpálni), sem robbanóanyaggal (spirítusz, benzín) előmelegíteni. Zajtalan, szagtalan, nemkormoz. Könnyen kezelhető, gyermekre is nyugodtan rábízható. Minden alkatrésze egyszerű, könnyen cserélhető. Kiállítása szép és elegáns. Tűz- és robbanásmentes, égő állapotban is veszély nélkül hordozható. Anyagfogyasztása minimális, a beszerzési árat rövid használat után amortizálja. A lámpák kifogástalan működéséért öt évi gyári szavatosságot vállalunk.

Ovás!
Óvakodjunk a silány utánzatoktól, az eredeti csak az

Aladdin

védjeggyel ellátott lámpa és lámpa alkatrész, valódi angol csomagolásban.

Ingyenes ismertetőt bérmentve küld a romániai vezérképviselőt: **Román**

ALADDIN kereskedelmi Rt.

Timisoara, Strada Gen. Joffre 4.

A minisztertanács hozzájárult az export-állatvásárok felállításához

A kiszemelt határszéli vásárok külön vámhivatalt is fognak kapni. Bizottságot küldtek ki a jogtalan megyei és községi illetékek megszüntetésére

(Bucaresti-Bukarest, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány tagjai ma délben újabb minisztertanácsot tartottak Bratianu Jonel elnökletével. A minisztertanács approbálta azokat az intézkedéseket, amelyeket Argetoianu és Cipaiianu miniszterek eszközöltek a macedón-románok egy újabb csoportjának letelepítése végett. A minisztertanács azután elfogadta Argetoianu földmivelésügyi miniszternek azt a javaslatát, hogy az erdélyi határmenti városokban az állatkivitel megkönnyítésére külön állatvásárokat fognak rendezni és e helyeken a vásárok mellett vámhivatalt is állítanak fel, hogy a külföldiek által megvásárolt állatokat azonnal a határon túlra szállíthassák.

Ezután a kormány hozzájárult a vasúti IV. osztály megszüntetéséhez

és egyuttal elfogadta a III. osztályu tarifa mérséklésére vonatkozó javaslatot. A tarifát csak 60 km. távolságig szállítják le, mert a falusi nép többnyire e távolságon belül utazik.

Dimitriu közlekedésügyi miniszter ismertette ezután a posta, távirtda és telefon, továbbá a kereskedelmi tengerészet reorganizálásáról szóló elveit.

Duca belügyminiszter közölte, hogy több megye és község, különösen Erdélyben és Bukovinában jogtalan illetékeket rótt a lakosságra.

A kormány a belügyi, közoktatásügyi, földmivelésügyi és közmunkaügyi miniszterekből álló bizottságot küldött ki ennek a megvizsgálására és a jogtalan adókiivetés megszüntetésére.

Csalással vádolják az osztrák Stinnest

Grácban nyílt utcán letartóztatták Wutte Viktort

(Bécs, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák államügyészség utasítására tegnap egy rendőrtisztviselő Grácban az uccán megszólította és letartóztatta dr. Wutte Viktort, a grác-koflachi vasúti és bányarésztársaság elnökgazgatóját, akit csalással vádolnak. Az elnökgazgató, akit a stájer Stinnestként emlegetnek, a lakásáról épen az irodájába igyekezett, mikor egy rendőrbiztos megszólította és kijelentette, hogy az államügyész rendelkezésére kénytelen letartóztatni. Dr. Wutte rendkívül meglepettnek látszott s kijelentette, hogy nincs szándékában megszökni. Szó nélkül követte a rendőrtisztviselőt, aki bekísérte a törvényszék fogházába.

A följelentést az üzemi tanács tette az elnökgazgató ellen azért, mert különféle rossz és fizetésképtelen vállalatokat eladta s vezetése alatt álló részvénytársaságnak, azonkívül nagy összegeket utaltatott ki magának jogtalanul. Vádolják azzal is, hogy a trifaili részvények eladásából befolyt összeget nem szolgáltatta be

a részvénytársaságnak, hanem a hozzá közel álló Pojati cég javára iratta. Ezáltal nagy veszteségek érték a vállalatot.

A „Neue Freie Presse” ezzel kapcsolatban közli, hogy már a múlt évben a német takarékpénztárak központi bankja akart dr. Wutte ellen eljárást indíttatni. Különösen váltóügyei ellen merültek fel kifogások s akkor alapította svájci vállalkozását is üzleti fogásainak fedezésére.

A vizsgálóbíró azonnal kihallgatta dr. Wutte Viktort, aki kijelentette, hogy az ellene emelt vádak alaptalanok. A trifaili részvényekre vonatkozóan megjegyezte, hogy azok nem a részvénytársaság tulajdonát képezték, de nagyrésze az övé volt, amit bizonyítani is tud.

Végül kijelentette, hogy szabadlábra helyezése esetén hajlandó megfelelő kauciót letenni. A szabadlábra helyezéséről a bíróság a napokban fog dönteni.

Hirdessen az Uj Keletben

Csak a Diamantstein

női konfekció üzletében, Cluj, Calea Reg. Ferd. 25. (Főpostával szemben) lehet beszerezni a legújabb őszi és téli

női modell kabátokat

IRÓK

— Markovits

Markovits riport-regénynek célzattal, hogy teljesen egyéniszenvedett hadjából van össze a regény azon denciája mell nemes egyénis kotás.

Ezzé teszi zalmából lesz kovits Rodion nézi, azt a sz ga-ág, gonosz vumaiból ter vizi végső p épített kiség érzelmeiket és

A „Szibéri heves, meggy tatásában is közben teljes amit a szer szenvedések s a politiká vezettek és v

Markovits bandázik, re predikáló ha ket a maguk motivumaiva meggyőzés v ványos műv katonákat, a hős katoná vágóhidra h tellettuelek vergődéseit, lanx huzódi dekloló töm manipulációi tekciókók sis az egyenrukb örgését lát örök ember ban is érint nul tárják f látzatát, azt legjobb tud meskedik a parancsának értelem és a mellett mily berek életél

Emellett a jó könyv az érdekessé figyelés s a tására a me genszerüvé rok közepet azok a lapj és könnyed gokra, amel vekben biff festették e a végtelen gabona, a p mint a ma ép úgy sz előtt, mint közötti fal

S az eg szelid mali görbült hu itéletmond élet teljes lathatatlan szemének s intelligenci

Markov lik az erde szintjéből Erdély hat leten is, é körében, a akarják ol annak a g

IRÓK ÉS IRÁSOK

Szibériai garnizon

— Markovits Rodion kollektív riportregénye —

Markovits Rodion igen szerényen kollektív riport-regénynek nevezi művét, nyilván azzal a céllal, hogy a benne foglalt élmények nem teljesen egyéni, hanem számos, Szibériában szenvedett hadifogoly életének esemény-mozaikjából van összetéve. Ez valószínűleg így is van, a regény azonban minden valóság-kopirozó tendenciája mellett is, rendkívül egyéni s egyenes egyéniség gondolavilágát tükröztesse alkotás.

Ezzé teszi az a heves s a tapasztalatok borzalmaiból leszűrt tagadó álláspont, mellyel Markovits Rodion a háború üzemét és intézményét nézi, azt a szoldateszka szellemet, mely a szolgáltság, gonoszság, ostobaság örök emberi motívumaiból tevődik össze és olcsó jelszavak alatt viszi végső pusztulásba a véres verejtékkel felépített kisegisztenciákat, családi otthonokat, érzelmeket és látszat-morálokat.

A „Szibériai garnizon” dinamikája olyan heves, meggyőző s a rideg tények felsorakoztatásában is annyira művészi, hogy olvasása közben teljesen megfeledkezünk arról, hogy amit a szerző ad: történelem, az emberi szenvedések történelme, melyet a korlátoltság s a politikával összefogott militarista érdekek vezetnek és vezetnek ma is.

Markovits Rodion nem ágál, nem handabandázik, regényében mindenütt hiányzik a prédikáló hang, mégis, ahogyan az eseményeket a maguk hátmegittiségével és lélektani motívumaival élénk tárja, abban több agitáció, meggyőzés van, mint az irányregényírók szokványos műveiben. Markovits Rodion nem játékkatonákat, az émelgős háborús írók „elevehős” katonáit rajzolja meg nekünk, hanem vágóhidra hajszolt szerencsétlen parasztok, intellektuelek kétségbeeséseit, fizikai és morális vergődéseit, amelyek mögött, mint sántái falanx húzódik meg a hivatásos tiszti sarzsik dekkoló tömege, sikkasztó gazdasági tisztak manipulációi, hadtápvonalon meghúzódó protekciósok sisera-hada. Markovits Rodion nem az egyenruhát, a vezényszavakat, fegyverek dübörgését látta meg a harc terepén, hanem azokat az örök emberi motívumokat, melyek a háborúkban is érintetlenek maradnak s maradéktalanul tárják fel előttünk a „homo sapiens” gyakorlatát, azt a kegyetlen szolgáltságot, mely a legjobb tudás és akarat ellenére is engedelmeskedik a legalacsonyabb rendű ember-fajta parancsának, ezzel is dokumentálva, hogy az értelem és a jószág a világ mai strukturájában milyen kicsi szerepet tölt be az emberek életében.

Emellett a „Szibériai garnizon” rendelkezik a jó könyveknek ama tulajdonságaival is, mint az érdekesség, a milió-rajz elevevége, éles megfigyelés s az élet hasonlóságainak művészi feltárása a mesterségesen elkülönöztetett és idegenszerűvé mázolt tájakon, országokon és határokon közepette. Különösen értékesek könyvének azok a lapjai, amelyeken fascináló eredetiséggel és könnyedséggel mutat rá azokra a hazugságokra, amelyeket Oroszországról az iskolakönyvekben bifláztattak be velünk, ahogyan Ázsiát festették élénk és főleg Szibériát, ahol pedig a végtelen mezőkön ép egy ring a rozs, érik a gabona, a paraszt ép úgy vet, kaszál és arat, mint a magyar alföldeken s a vasuti tisztviselő ép úgy szalutál a wladivosztoki gyorsvonat előtt, mint valahol egy Szombathely és Sopron közötti falu állomásfőnöke.

S az egész regényt át meg átszővi a szerző szelid maliciája, inkább sirásra, mint nevetésre görbült humor, szelid megbocsátás és rideg ítéletmondás hangulata, melyet mindenütt az élet teljességének, örökkévalóságának és elmulathatatlanságának illúziója fon körül, a művész szemének szelid tekintete, melyből jószág, hit és intelligencia sugárzik.

Markovits Rodion könyve messze kimagaslík az erdélyi könyvtérrel megszekott szürke szintjéből s arra látszik hivatottnak, hogy tud Erdély határain, sőt tud a magyar nyelvterületen is, élénk érdeklődést keltsen mindazok körében, akik nem meghamisított történelmet akarják olvasni a világháború szenvedéseinek, annak a gigászi méretű embertelenségnek, mely

a világháború utáni korszakban is kitermelte a politikai szadistákat, neo-imperialistákat s akik minden ellenkezésünk és ellenvetésünk ellenére, tovább mérgezik életünket, felelőtlenül és gonoszán, mint ahogyan azt a világháború előtt és alatt tették.

Markovits Rodion könyvéhez Pap Aurél, a kiváló szatmári festőművész rajzolt megragadó erejű s a könyv belső tartalmát hiven visszatükröztesse illusztrációt, amely nagyban emeli a könyv egyébként nem teljesen kifogástalan külső kiállítását. (s. l.)

Bolgár komitácik fel akarták robbantani a vasutvonalat Szkoplje és Vranja között

(Belgrád, szeptember 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Cankov volt bolgár miniszterelnök a belgrádi „Pravda” munkatársa előtt nyilatkozott a komitációs merényletekről és hangsúlyozta, hogy a bolgár kormány és a bolgár nép egyaránt elítéli ezeket a bűntényeket. Kijelentette Cankov, hogy a bolgár kormány által elrendelt rendszabályok, amelyekkel megakarják akadályozni, hogy komitációs bandák átélhessék a jugoszláv határt, nagyon komolyak. A Jugoszláviával határos két bolgár megyében elrendelt ostromállapotról szólva, kijelentette Cankov, hogy ez az intézkedés is a bolgár kormány békés szándékát mutatja és hangsúlyozta, hogy a bolgár parlament a kormány által elrendelt intézkedéseket jóvá fogja hagyni. Főlemítette Cankov azt is, hogy a merénylőknek, hír szerint, kaionai fegyvereket és bombákat találtak. Erre vonatkozóan megállapította, hogy Bulgáriában nincs fegyvergyár és egyetlen bolgár hatóság sem merészkedett volna arra, hogy a komitáciknak fegyvert szolgáltatson ki. Ismételte, hogy a bolgár kormány

nem fogja tűrni a felelőtlen elemek garázdálkodását és minden igyekevése arra irányul, hogy ezektől megszabaduljon.

A „Pravda” jelenti, hogy a skopljei városban bombákat találtak. A jugoszláv rendőrség most keresi azokat a macedón merénylőket, akik ezeket a bombákat titokban elhelyezték. Ugyancsak a „Pravda” közli azt a szenzációs hírt is, hogy a macedón forradalmi komitáció küldöttjei azt a megbízatást is kapták, hogy a fővasutvonalat több helyen rombolják szét Vranje és Skoplje között.

A rendőrségnek még idejekorán tudomására jutott ezeknek a merényleteknek a terve és meg tudta akadályozni, hogy felrobbantsák a vasutvonalat.

Kovacevics tábornok életben maradt merénylőjének az ügyében a vizsgálat már befejezést nyert.

A meggyilkolt tábornok családja megköszönte a francia és görög attaséknak, hogy résztvettek Kovacevics tábornok temetésén.

Uj kommunista-per a kolozsvári hadbíróóság előtt

A hadbíróóság leszállította az elmúlt évben in contumaciam hozott ítéletét

(Cluj-Kolozsvár, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári hatodik hadtest hadbíróósága ma tárgyalta Fülöp Jenő és Breiner Béla nagyváradi kommunisták perét. A két fiatalkorú vádlottat a hadbíróóság még a múlt évben ítélte el in contumaciam Breinert nyolc, Fülöpöt pedig öt évi fegyháza.

Még a múlt év márciusában megtartott kommunista monstre pör alkalmával, amikor majdnem száz vádlott állott a hadbíróóság előtt, Fülöpöt nem tudták elővezetni, mivel ismeretlen helyen tartózkodtak. Az ügyész annak idején azt a vádat emelte ellenük, hogy moszkvai utasításra kommunista sejt-szervezetekkel hálózták be Erdélyt és különösen az ifjúságokat forradalmosítani akarták. A szervezéshez szükséges összegeket Moszkvából kapták titkos úton.

A múltévi tárgyaláson elhangzott vallomások alapján Fülöp Jenőre nehezedett a leg súlyosabb vád. Az ő Moldva-uccai lakásán volt a sejt-szervezet központja és ennek irányítója is ő volt.

Breinernek másodrangú szerep jutott, ő volt ugyanis a szervezet összekötő tisztje. Különösen gyakran utazott Aradra, Nagyszebenbe és Brassóba. Bukarestben egy Fridmann Sándor névre kiállított szabályos fényképes igazolvánnyal manipulált és az elhangzott vallomások alapján fényűző életet élt.

A mai tárgyalás iránt nagyarányú érdeklődés nyilvánult meg, annál is inkább, mivel tanuként számos közismert nagyváradi személyt hallgattak ki.

A tárgyalás megkezdése után a vádiratot olvasták fel, majd az elnök a vádlottaknak adta meg a szót. Mindketten tagadták az ellenük felhozott vádat. Elismerik, hogy kommunista szervezetek voltak a tagjai, de tiltakoznak az ellen, mintha a szervezet kebelében államellenes dolgokat követtek volna el. Kijelentik, hogy a múlt évben, amikor a pör alkalmával többeket megidézték Nagyváradról, ők a városban tartózkodtak, de semmilyen idézést nem kaptak a tárgyalásra. Valószínűnek tartják, hogy a távollétükben hozott ítélet téves adatokon alapszik és ezért kéri a had-

bíróóságot, hogy egészítse ki a bizonyítási eljárást.

A két vádlott kihallgatása után Negulescu katonai ügyész tartotta meg vádbeszédét, melynek folyamán rámutatott a kommunista sejt-szervezetek veszélyére és példás büntetést kér a két vádlott ellen annál is inkább, mivel ezek voltak a szervezet legveszélyesebb tagjai. Sulysító körülménynek számítja be azt, hogy a két vádlott a sejt-szervezet leleplezése után megszökött Nagyváradról és csak hosszas nyomozás után sikerült Fülöpöt Brassóban, Brémert pedig Nagyszebenben elfogni, ezáltal is kommunista összeesküvésben mesterkedett.

A vádbeszéd elhangzása után dr. Dunka és Popescu Ilariu ügyvédek tartották meg védőbeszédüket és különösen a bizonyítékok hiányával indokolták meg azon kérésüket, hogy a bíróság mentse fel a két fiatalkorú vádlottat.

A védőbeszéd elhangzása után a hadbíróóság rövid tanácskozássra vonult vissza, majd az elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a hadbíróóság Breiner Béla büntetését 8 évről 5 évi börtönre, Fülöp Jenőét pedig 5 évről 2 évre szállította le.

Világmarkás zongorák

engros árban részletre is, — 5 évi jótállással

Sternberg -- Oradea

Regele Ferdinand 14.

Eddig is Ezután is

Moravetz Timisoara az ország legnagyobb kottaszaküzlete, árai mindenkor a legolcsóbbak! Jegyzékek ingyen

Hirdessen az Uj Keletben

Caffe restaurant Varga

(Volt Park-kávéház, Óvár)

Minden este cigányzene

Meleg konyha. Hideg buffet. Szelid árak. Kitűnő fajdok. Szives pártfogást kér: Varga Laci és Feri

ma, szombaton, f. hó 15-én megnyilik.

Meleg konyha. Hideg buffet. Szelid árak. Kitűnő fajdok. Szives pártfogást kér: Varga Laci és Feri

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági közérdekű napilapja.
Felterjesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Feladat szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat

Sab. Cholhamoed
5688. Tisri 19.
1927. okt. 15.

— Földrengés volt Belgrádban. Belgrádból jelentik: Kedden délután fél öt óra tájban erős földrengéseket észleltek Belgrádban. Az első lökés egészen enyhén volt csak észlelhető, amelyre két jóval erősebb földrengés következett. A földrengést különösen a házakban levők érezték erősen. A lökések megrázkódtatták az épületeket és a falon függő könnyebb tárgyak lehullottak. A megismétlődő földrengésekre a lakosság körében nagy izgalom támadt és sokan az utcára menekültek. Szerencsétlenség azonban sehol sem történt és a földrengés anyagi károkat sem okozott.

— Porosz képviselők vesztegetési botránya. Berlinből jelentik: Egy berlini hétfői lap leleplezést közöl egy parlamenti vesztegetési botrányról, amelybe a centrum két képviselője van belekeverve. A leleplezés szerint Blank és Teilscheid porosz centumpárti képviselők állítólag provizióért és nagy jutalomért kieszközltek a földművelésügyi minisztériumban, hogy egy állás nélküli kereskedő bookmakerei engedélyt kapjon. A képviselők előlegül 4000 márkát vettek fel, majd a koncesszió birtokában újabb követeléssel álltak elő és amikor a kereskedő nem volt hajlandó fizetni, megfenyegették, hogy visszavonják az engedélyt. Az eset a centumpárt elé került.

* A Keren Kajemet felhívása. Ne mulassza el egyetlen KKL biztos sem az eltelt év kimutatásának fokozására, az október 16-iki évi zárlatához az ünnepek alatt elért eredményét táviratilag beküldeni a KKL Erdélyrészi Irodájának.

* Nerva szanatórium Cluj modern, 70 betegágygal berendezve a legszakszerűbb gyógykezelésre felvezet ideg- és más betegségekben szenvedőket. Diagnostikai (betegségmegállapító) állomás. Ugyanott vizsgyógyintézet.

Iskolai értesítés. A Ferdinánd király-uti izr. elemi iskola igazgatósága ezúton értesíti tanulóit, hogy a kolozsvári tanfelügyelőség 1772—927 számú rendelete szerint a tanítás az összes elemi iskolákban november 1-én kezdődik.

— Öngyilkos lett, mert nem élhetett pompában. Budapestről jelentik: Simon Béla főhadnagy felesége, aki a Vay grófi család tagja, tegnap éjjel kispesti lakásán, férje revolverével agyonlőtte magát. Az asszony felvette legszebb estélyi ruháját, selyempárnára feküdt, testét teleszórt virággal, majd szájához tette a hatalmas forgópisztolyt és elsütötte. Az asszony azonnal meghalt. Férjének levelet hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy nem tudott belenyugodni a kisvárosi életbe, miután fényben és pompában szeretett volna élni. A főhadnagy feleségének tragédiája a város előkelő társadalmában nagy szenzációt keltett.

* Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselet az ország minden helyiségében.

A Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében október hó 16-án,

vasárnap d. e. féltizenegy órakor
Dr. Fischer József és dr. Marton Ernő előadást tartanak

A baseli világkongresszus és tanulságai

cimen. Az E. Zs. N. S. kolozsvári helyi csoportja szívesen látja Kolozsvár zsidó társadalmát ezen az általános érdeklődésű gyűlésen.
Belépődíj nincs

A régenstanács nem írja alá az igazságügyminiszter dekrétumait

(Bucuresti-Bukarest, okt. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti „Cuvantul”, amely ismeretesen fáradhatatlan a politikai pikantériák feltalálásában, fölöttébb érdekes híradást közöl legújabb számában. A lap szerint Stelian Popescu igazságügyminiszter, akinek miniszteri karrierje alatt már eddig is számos kellemetlensége akadt, összetűzésbe került Gh. Buzdugannal, a régenstanács tagjával néhány magasrangú bíró kinevezése körül. „Néhány héttel ezelőtt — írja a Cuvantul — Popescu igazságügyminiszter beterveztette a régenstanács elé több bíró előléptetéséről szóló dekrétu-

mot. Minthogy azonban a felterjesztett személyek bizonyára nem rendelkeznek azokkal a kvalitásokkal, amelyeket a legfőbb semmitőszék elnöke a kinevezéshez szükségesnek tart, Buzdugan régens visszautasította a dekrétumok aláírását.”

A dekrétumok máig is aláíratlanul kevernek Stelian Popescu aktatáskájában — írja tovább a lap — az igazságügyminiszter azonban azóta nem terjesztett be új kinevezéseket. A bukaresti lap híradása érthető nagy feltűnést keltett politikai körökben, ahol a konfliktus élénk vita tárgyát képezi.

Az egyetem jogi fakultása felveszi rendkívüli hallgatóknak az érettségien elbukott diákokat

A kolozsvári joghallgatók véget akarnak vetni a zavargásoknak

(Cluj-Kolozsvár, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt közölték a bakkalaureatusi vizsgák eredményeit, amelyek valóságos katasztrófai pusztítást végeztek az érettségizők között. Anghelescu dr. igazságügyminiszter, — aki ugyilátszik, maga is túlságosan szigorúnak tartja az általa kreált rendszer eredményeit — most rendeltet siet segítségére a bakkalaureatuson elbukott diákoknak. A kolozsvári egyetem jogi fakultására ma délelőtti rendelet érkezett a közoktatásügyi minisztériumtól, amelyben közlik, hogy az egyetem jogi fakultására rendkívüli hallgatóként felvehető azok

a diákok, akik a bakkalaureatusi vizsgán megbuktak. Itt említjük meg, hogy a kolozsvári joghallgatók szövetsége ma délelőtti memorandumot terjesztett dr. Hatieganu Emil dékán és a fakultás professzorai elé. A memorandum 9 pontban foglalja össze a kolozsvári joghallgatók követeléseit és ezeknek egyike sem tartalmaz politikai természetű, vagy tartalmu posztulátumot. Sőt, a memorandum bevezetésében expresszisz verbis kijelentik a diákság vezetői, hogy véget akarnak vetni a rendzavarásoknak, a botrányoknak, amelyek csak ártottak az egyetem presztízsenek és elvonták a könyvtől a dolgozni akarókat.

* Dr. Radnay-Fényes tánciskolája a román zenekonzervatórium koncerttermében (Király-ucca 14) október 15-én nyílik. Minden szombaton este koszoru. Beiratkozás lakásunkon Szentgyörgy-tér 2., emelet.

— Eljegyzés. Hegyesi Frádat, a dési Aviva Ros-Haavivját eljegyezte Barna Kálmán, a dési Barisszia Ros-Risonja.

— Bartók Béla nagy sikere Londonban. Londonból jelentik: Bartók Béla magyar zongoraművész a londoni Rádió-studióban hangversenyt adott. A hangversenyt az egész an ol sajtó rendkívül nagy művészi eseményként jelöli meg. A rádió-társaság szigorú szabályai ellenére sok hallgatót kényszerült a Studióba beengedni, köztük Holst Gusztávot, Anglia legnevesebb zeneszerzőjét, továbbá Oxford lord fiát, Engelfieldt, Hullt és Witakert, Anglia legismertebb zenekritikusait, továbbá Newmarcht Róza írónőt, Woodhouse zongoraművésznőt és másokat. Bartók Béla ünneplése a késő éjszakai órákig tartott.

— Breitenstaeter exboxbajnok válik a feleségétől. Berlinből jelentik: Az „Achtuhr-abendblatt” értesülése szerint Breitenstaeter, a nehézsúlyu egykori német boxbajnoka, válópert nyújtott be a berlini törvényszéken felesége ellen. Breitenstaeter — mint ismeretes — négy évvel ezelőtt vette el az asszonyt, Lauer ismert restaurátor egyetlen leányát. A házasságból három évvel ezelőtt egy kislány is született. A házastársak között egy idő óta napirenden voltak a veszekedések. Breitenstaeter a válópert megindítását azzal indokolja, hogy felesége lehetetlenné teszi számára a rendszeres tréninget.

* Intenzív munka. Hogy eredményes munkát végezzenek, az ipari üzemeknek világos és elegendő fényre van szükségük, amely még a leg-sötétebb zugba is behatol. A kevés áramot fogyasztó és ténylegesen világító Tunggram-lámpa gazdaságilag is ideális világító test.

— Elszámolás. A Hitachdut Aviva-Barisszia a Kvacat Tal nevű erdélyi Barissziánusokból álló palesztinai kvuca javára az alatt felsorolt adományokat kapta. Az eddig egybegyűlt 25 fontot már át is utalták az Anglo Palestine Bank Haifa utján a kvucának. Barisszia Targu-Mures 5000 lej, Aviva Barisszia, Resita 2700, Aviva-Barisszia, Tasnád 200, Barisszia Sibiu 2190, Barisszia Reghin 2000, Nagy és kis Aviva Dej 700, Aviva Bistrita 1000, Barisszia Sighet 1650, Zeira, Aviva, Barisszia és Somér Gdud Timisoara 1600, Barisszia Déva 1000, Barisszia Cluj 1000, Barisszia Dicioan-martin 1448. Összesen Lei: 20488.

— Maxim Gorkij harmincöttesztendősi írói jubileuma. E napokban ünnepelte Maxim Gorkij, a híres orosz írói működésének harmincöttesztendősi jubileumát. Ebből az alkalomból az orosz tudományos akadémia táviratban üdvözölte a Sorrentóban élő író. Az akadémia egyúttal azt is elhatározta, hogy a Puskin-házban külön Gorkij-szobát rendez be. Ide kerül Gorkij legújabb arcképe és itt helyezik el műveinek kéziratait is.

* Bárhol hirdetett könyvet megvehet az Uj Kelet könyvosztályában.

**Eltűnt egy fiatal
17 éves leány**

arcáról a csunya éktelen szeplő, májfolt ránc és bibires, miután a Dr. Bíró féle Havasi gyópár Krém, szappant és mosdó vizet használta. Kapható minden gyógyszerárban, drogériában.

Könyvkötők!

Prima és olcsó **angol vászon** óriási választékban LEPAGE-nál

Szörmeáru

és szücs munkák leg-
előnyösebben csak a **Nagy József**
szörmeáru szalonjában szerezhető be. Főter 10.
az udvarban

Butorbevásárlók figyelmébe!

Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg **FISCHER ALBERT** butoráruházát:
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 61. alatt

His Mastor, Colu

Fehér a

A Hung

pai kupabó

zottsága te

Az ülésen mi

riávi szemb

zés üg ében

állapították,

szerepelt a

izgalmas vit

gariát kizár

A magyar

miután kife

Ujpestiek se

kei való ré

nos feltűn

tása lesz a

Vasárna

mérkőzések

a munkások

a bajnoki s

jobb erőt

zé ere, am

zsidó csapat

napi baba

egyébként

Városi

Academia

11 órakor

bíró Sugár

genia I. o

Draghici é

Romania—

határbírók

CFR pe

Academia

Délelőtti 11

bajnoki, b

Haggibbor

bíró Baba,

KMSC I. o

Blaj és K

Megérk

leg

előnyö

HE

urizati

rok —

T

rt.-n

Dra

I-a buk

I-a buk

I-a hán

I-a buk

Tisztvis

alá
umait
szett személyek
al a kvalitásokkal,
elmőke a kineve-
n régens vissza-
atlanul kevernek
— írja tovább a
onban azóta nem
bukaresti lap hir-
tt politikai körök-
tárgyát képezi

dkivüli
ákokat
knak
vizsgán megbuk-
lozsvári joghallga-
ndumot terjesztett
akultás profesz-
ban foglalja össze
seit és ezeknek
nézetű, vagy tar-
drandum bevezet-
a diákság vezetői,
varásoknak, a bot-
az egyetem presz-
dolgozni akarókat.

Aviva-Barisszia
szianusokból álló
felsorolt ado-
gyült 25 fontot
ine Bank Haifa
-Mures 5000 lej,
va-Barisszia, Tas-
Barisszia Reghin
, Aviva Bistrina
, Aviva Barisszia
Barisszia Déva
risszia Diciosan-
B.

ncötesztendős
nepelte Maxim
ködésének har-
ból az alkalom-
ta táviratban
t. Az akadémia
gy a Puskin-
rendez be. Ide
s itt helyezik

et megvehet az

atal
y
májfolt ránc és
asi gyópár Kré-
a. Kapható mi-
ériában.

ötők!
ászon
PAGE-nál

His Master's Voice, Poli-
dor, Columbia lemezek EDISON-nál

Fehér akácvirág.
a legszebb orosz dal. Csudaszép ma-
gyar szöveggel 36 Lei. Mindenütt
kapható.

SPORT

A Hungariát kibuktatták a középeurópai kupából. A középeurópai kupa intézőbizottsága tegnap tartotta ülését Pozsonyban. Az ülésen mindenekelőtt a Spartának a Hungariával szemben eldöntetlenül végződött mérkőzés ügyében beadott órást tárgyalták és megállapították, hogy Komár Kálmán jogtalanul szerepelt a Hungaria csapatában. Ennek folytán izgalmas vita után úgy döntöttek, hogy a Hungariát kizárják a további kupamérkőzések közül. A magyar delegátusok kivonultak az ülésről, miután kijelentették, hogy a döntés nyomán az Újpestiek sem engedik meg a kupamérkőzésekben való részvételt. A tulajdonos döntés általános feltűnést keltett és előreláthatólag folytatása lesz a nemzetközi sportfórumok előtt.

Vasárnap: Haggibbor—KMSC. A vasárnapi mérkőzések gazdag programján a Haggibbor a munkások feljavult csapatával állítja szembe a bajnoki sorsolás. A Haggibbor momentán legjobb erőit állítja ki harmadik bajnoki mérkőzésére, amelyből minden valószínűség szerint a zsidó csapat fog győztesként kikerülni. A vasárnapi bajnoki nagytűzmes részletes programja egyébként a következő:

Városi pálya. Délelőtt 9 órákor: CFR—Academia ifj. bajnoki, bíró Kaszner. Délelőtt 11 órákor: Romania II.—RMS II. szöv. díj, bíró Sugár. Délután fél 2 órákor: CFR—Academia I. oszt. bajnoki, bíró Dordea, határbírók Draghici és A. Muresan. Délután fél 4 órákor: Romania—RMS I. oszt. bajnoki, bíró Dürer, határbírók Milivoi és Adorján Viktor.

CFR pálya. Délelőtt 9 órákor: CFR II.—Academia II. szövetségi díj, bíró Baumzweig. Délelőtt 11 órákor: Haggibbor—KMSC ifjusági bajnoki, bíró Goldstein. Délután fél 4 órákor: Haggibbor II.—KMSC II. szöv. díjmérkőzés, bíró Baba. Délután fél 2 órákor: Haggibbor—KMSC I. o. bajnoki, bíró Seliceanu, határbírók Blaj és Krizbay.

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetségű divatok és a
legjutányosabb árakért
előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek
HERKOVITS JENŐ
uriszabónál, Cluj, Str. Iuliu H. és Vlahuta sarok — (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

Téli tűzifa

szükségletünket szerez-
rezzük be idejében a

„Calcit“

rt.-nál Cluj, Strada Gen.
Dragalina 9. Tel. 11-06.

Házhoz szállítva:

I-a bükkhasáb tűzifa ölenként ...L.	1400
I-a bükkhasáb aprítva 1000 kg. ...L.	900
I-a hántott tölgy „ 1000 „ ...L.	1000
I-a bükk és tölgy „ 1000 „ ...L.	800

Tisztviselők és munkásoknak kollektív alapon
fizetési kedvezmény

Közgazdaság

November 15-ig kell megkérvényezni az új házak adómentességét

Az üzlethelyiségekre nem vonatkozik a globális adómentességi kedvezmény. A már befizetett házjöveldmi adót a kincstár más egyenesadóba tudja be

(Cluj-Kolozsvár, október 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti jelentés alapján röviden közöltük a pénzügyminisztériumnak azt az elhatározását, hogy az újonnan épült házakat ideiglenesen erre az évre mentesíti a globális adó alól. Erre a rendelkezésre tudvalevőleg azért volt szükség, mert az építkezés előmozdításáról szóló törvény értelmében csakis a „Casa Constructiilor“ elnevezésű építkezési pénztár által engedélyezett esetekben mentesülnek az új házak az adó alól, viszont ez az intézmény még a mai napig sem alakult meg. Az átmenetileg intézkedő pénzügyminiszteri határozat szövege a következő:

Az 1921 július 23 után épült és az épületek elemi adójának mentességi lajstromába felvett ingatlanok jövedelme 1927-re nem vehető fel a tulajdonosok, vagy kedvezményezettek globális adó alá eső jövedelmének összegébe.

Ezek az ingatlanok továbbra is élvezni fogják az építkezési törvény 121. és 17-ik szakaszában foglalt adómentességi kedvezményt.

Ami a globális adót illeti, hogy a 1921 június 23 után épült házak részére a jövedelmi adómentességet meg lehetesen adni, szükséges, hogy a szobanforgó ingatlan egyelőre már mentesítve legyen az elemi adó alól és ennek nyoma legyen az illető adómentességi regiszterekben. Ezzel egyidejűleg azonban az adómentességet meg is kell kérvényezni a pénzügyminisztérium illetékes szerveihez.

15 millióba kerülnek a CFR-nek a kölcsönvagonok. Tudvalevő, hogy a teherszállítás megjavítása érdekében a CFR nagyobb mennyiségű vasuti kocsi bérelt Németországból és Ausztriából. A vagonok bérleti díjának fedezésére a kormány most 15 millió lej összegű rendkívüli hitelt szavazott meg a CFR részére. Ebből az összegből fogják a berlini Eisenbahn Betriebsmittel Leihanstaltnak és a bécsi Österreichischer Eisenbahnverkehrs Anstaltnak a kétezer kölcsönadott vagonért járó összegeket kifizetni. Ezzel egyidejűleg a kormány egy 30 millió póthitelet nyitott meg a CFR munkáspénztárának javára a nyugdíjasok járandóságának és a tagok drágasági pótlékának kifizetésére. Az összegből néhány rendkívüli segélyt is fognak folyósítani.

A kereskedelmi adó kamatainak és az ipari épületek megadóztatása. A központi illetékügyi bizottság október 13-án tartott ülésében a következő döntéseket hozta a bélyeg-törvény helyes alkalmazására: A kereskedelmi adó után fizetendő kamatok nem tekinthetők rezsiköltségeknek, hanem csak adójáruelknak és ezért a nyereséghez számítva adó alá esik.

Az adómentességi kérvényeket az illetékes adóhivatalok 1927 november 15-ig fogadják el. A kérvényeket a pénzügyigazgatóságok fogják verifikálni és az ennek alapján készült kimutatásokat december elsőjéig felküldik a pénzügyminisztériumhoz, amely az adómentességet jóváhagyja még az új pénzügyi év megkezdése előtt.

Az adófelelbbviteli bizottságok előtt levő adómentességi kérvényeket is a fenti utasítások szerint kell elintézni.

Az építkezési részvénytársaságok tulajdonát képező új házigatlanok jövedelme erre az esztendőre mentesítve van úgy a rendes kereskedelmi adó, mint a pótdadó alól, ahogy ezt az építkezési törvény 85 ik szakasza előírja. Nem mentesíthetők azonban a globális adó alól az olyan házak, vagy házrészek jövedelme, amelyek valamely kereskedelmi vállalat céljait szolgálják.

Az adómentesség kizárólag lakóházakra vonatkozik.

A fenti kedvezmények, minthogy általános jellegűek, azokra a házakra is vonatkoznak, amelyekre az adókiutási, vagy felelbbzési bizottságok már kivetették az adót. Abban az esetben, ha a háztulajdonostól már inkasszálták a teljes globális adót, a törvényben előírt engedmények leszámítása nélkül, a már befizetett összegeket az állam nem téríti vissza, hanem más egyenes adóknál fogja beszámítani.

Az iparvállalatok tulajdonát képező épületek, amelyek az üzem folytatásához szükségesek és így azok jövedelme már benne van az egyenes adó alá tartozó jövedelemben, az üzem megszűnése esetén nem adóztathatók meg külön, csakis abban az esetben, ha rendeltetésük időközben megváltozott és a vállalat nem csupán csak más termelési ágra tért át.

Ötvenegymillió dináros állami erdő-kitermelést vett meg a Nasici. Zágrábból jelentik: A zágrábi erdőigazgatóság a napokban tartotta meg az árlejtést a garevici erdőkomplexum kihasználására. Az árlejtés iránt a szokottnál is nagyobb érdeklődés mutatkozott, ami azzal indokolható, hogy a kitermelésre kerülő famennyiség túlnyomó részben bükkfából áll, viszont a legutóbbi hónapok nagy fakivitele terén első helyen áll a bükkfaexport és ezért a nagy cégek bükkfaexportja erősen megfogymozott. Fokozta azonban még az érdeklődést, hogy a kikiáltási árak igen alacsonyak voltak. Az egész komplexum becsértéke 25.3 millió dinár volt és a beajánlott öt ajánlat közül is a legalacsonyabb 25.48 millió dinárt tett ki. Összesen árverésre került 52.000 köbméter

Tőzsde

A piac lanyha, üzletelen.

Egyesült Közgazdasági és Iskolabank Rt. jelentése	Valutapiac 1927 október 14 (Rador)								
	Bevizál	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka- rest	Buda- pest	Bécs	Prága
Zürich	3115—3120	—	—	491 ¹ / ₄	3125	11030	13670	651	1929
Newyork	16075—16125	51850	51875	2547	162	57185	70860	3375	—
London	786—787	2525 ³ / ₄	2525 ³ / ₄	12406	787	278370	345170	16437	48709
Páris	635—640	2035 ¹ / ₂	2036	—	634	22462	2783	13255	392 ¹ / ₂
Milano	885—890	2833 ¹ / ₂	2834 ¹ / ₂	139 ¹ / ₄	885	3127 ¹ / ₂	3876 ¹ / ₂	18462	546 ¹ / ₂
Prága	478—479	1536 ¹ / ₂	1536 ¹ / ₂	75 ¹ / ₄	479	1694 ¹ / ₂	209970	—	296 ¹ / ₂
Budapest	2825—2830	9065	9065	—	2840	—	12387	590	—
Belgrád	—	913	913	—	282	1007	124830	5944	175
Bukarest	—	322 ¹ / ₄	323	1580	—	357	441 ¹ / ₄	2107 ¹ / ₂	62 ¹ / ₂
Varso	—	58	58	—	1825	6415	7953	37885	—
Bécs	2275—2280	7317 ¹ / ₂	7317 ¹ / ₂	—	2280	8070	—	47630	—
Berlin	3860—3865	12372	12372	—	3855	13647	16906	805	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 323, Páris 1580, Budapest 357, Bécs 44125, Prága 21075.

rölyfa és 1,145.000 köbméter bükkfa. A legkezelebb ajánlatot a Nasici Tanítvány és Gőzfűrészt nyújtotta be, amely 51,698.190 dinárra rugott. Utána a „Croatia“ hat millióval kisebb ajánlattal: 45 81 millióval, a „Slaveka“ 32 millióval, a „Zvecevo“ 28,166.120 millióval, a „Drach“ 25,488.000 dinárral szerepelt. Tekintettel a Nasici aránytalan nagyobb ajánlatára, kétségtelen, hogy a Nasici kapja meg a kitermelésre kerülő famennyiséget. A Nasici különben október 20-án tartja mérleg megállapító közgyűlését Génfben.

Lengyelország megkapta Amerikától a stabilizációs kölcsönt. Három év óta folyó tárgyalások után végre létrejött Lengyelország amerikai kölcsöne. A megállapodás értelmében, amelyet a varsói kormány tegnap fogadott el, az amerikai pénzeszoport 62 millió dollár és 2 millió font összegű kötvényt fog kibocsátani 92-ös árfolyamon. A kötvények kibocsátási napja október 15 lesz. Hétfőn jelenik meg azután a lengyel kormány valutastabilizációs programja, amelynek realizálását a létrejött hatalmas kölcsön garantálja.

Ujjászervezik a kerületi betegsegélyező pénztárakat. A munkaügyi minisztériumban tegnap Enescu vezérigazgató elnöksége alatt értekezletet tartottak, amelyen a központi bizottság munkaadói és munkás tagjai is résztvettek. Enescu munkaügyi vezérigazgató előterjesztette a kerületi munkásbiztosító pénztárak átszervezésére vonatkozó javaslatát, amely körül éles vita fejlődött ki.

Marosvásárhely megkötötte a szerződést a Sonametannal. Közel két évig folytatott tárgyalásokat Marosvásárhely városa a Nemzeti Földgazdáltsággal a földgáz bevezetéséről, amelyről első sorban az ipari élet fellendülését lehet várni. Többrendbeli konfliktusok után esütörtökön délután végre megállapodás jött létre a város pénzügyi bizottsága és Motas Constantin kormánybiztos között. A szóbeli megegyezés után néhány napon belül sor kerül az írásbeli szerződés ratifikálására is, ugyanakkor ismét felveszik a csőhálózat bevezetésének félbenmaradt munkálatait.

Primăria Municipiului Cluj.

Nr. 17720—1927.

Anunț

Municipiul Cluj publică licitație cu oferte in scris, inchise și sigilate pentru furnizarea echipamentelor personalului silvic și anume

- 6 (șase) costume complete pantalon, veston și veste,
- 17 (șaptesprezece) paltoane scurte-mikado,
- 17 (șaptesprezece) părechi bocanci.

Licitafia se va ține in ziua de 28 Noembrie 1927 ora 5 p. m. inaintea Delegațiunei permanente, sala de ședința, conform dispozițiunilor cuprinse in art. 72—83 din legea Contabilității publice.

Condițiunile de licitație și moastra stofei, din care sunt a se confecționa uniforme. se pot vedea la Serviciul economic, Primăria camera 34.

Cluj, la 11 Octombrie 1927.

Primăria Municipiului Cluj

**Kereskedők
figyelmébe!**

Felvágott bocskor, zsirosbőr, bel- és külföldi boxok, gépszij minden méretekben és kellékek nagy választékban

Sámson Mór

Cluj. Regina Maria No 9.

Művészi blond képkeretek

Keretek javítását, mindenféle aranyozásokat szakemberi kézzel készít Somlyai, Cluj, Str. Iuliu Maniu 7. sz.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlönmél egy sor 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Allástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portobélyeg mellékelve van. **Eljogyzási hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Utazók! Berkovicsné

Oradea, Zöldfa-utca (Str. Nicolai Iorga) 19. Zletes konyha. Kerthelyiség.

Egy férfiruhára

való, 142 cm. széles szövet komplett hozzávalóval

1350 lei

Szabó Jenő divatruházában, Cluj

T. Hölgyek!

Modern bubi transformációk, Postiche frizetek felelősség mellett a legolcsóbban és legalkalmasabban nálam szerezhetők be Tartós villanyos ondolálás, amelynek tartósságáért 6—7 hónapig felelek. Párisból kintüntetve hajfestészetit ténem. Minden színben, fejsmerhetetlenül, Párisi hennével, csak MUSSA Gyulánál kapható, Str. Memorandului 10. Estélyi és szines parókák kölcsönzése.

Egy ruhára való

bársony 270

minden színben ..... Lei

Szabó Jenő divatruházában - Cluj

Egy gyermekmérleg eladó. Megtekinthető Aesculap műszerüzletben, Jokai-utca 2.

Egy keveset használt hermelin saal olcsón eladó. Megtekinthető Szántó Szűcsnél, Jokai-utca 2.

**Perzsaszőnyegek-
sége? akkor írjon a
következő címre:
Schulhof Emilné
„ORIENT“ Szővő-
művészeti iskola
ORADEA-MARE,
Str. Episc. Ciorgariu No 14 mely
már 6 óra óta a leg-
tökéletesebb gyapú és
selyem perzák, svéd és francia sző-
vött gobelinék, első-
rangú angol gyapjú és
selyem fonalak, sző-
nyegtervek, sző-
vőkellékek, legelő-
nyösebb beszerzési
forrása. Vidéki ren-
delések utánvétellel
gyorsan és pontosan
eszközöltetnek.**

„Unterrichte“ in hebräischer, un-
terrichtet zugleich deutsche
Sprache und Buchhaltung
Suche Lehreraushaltung.
Stein bei Emanuel Taub
Sibiu Str. Noua 42.

Megnyílt Brassóban az
ujjonnan átalakított és be-
rendezett **ארט. מטרופול** El-
vállaljuk családi ünnepe-
lyek, esküvők stb. rendezé-
sét. Utazók találkozó
helye. Támogatást kér:
Beinhacker Mór, a Metro-
pol-étterem vezetője.

50 éves zsidó tanító gyer-
mekek részére **עברי חומש**
órákat ad **רשי גמרא תנ"ך**
valamint héber és német
nyelvek tanítását vállalja.
6 cím Rothmann Márton,
Mátyás Király utca 2.

Valóban perfect ma-
gyar, német

**gyors-
és
gépíró**

férfi azonnali állást
nyer Cluj nagykeres-
kedőnél. Könyvelésben
járatos előnyben. —
Ajánlatokat „Szombato-
n zárva“ Rudolf
Mosse iroda Cluj
továbbít

Egy teljesen új varró-
gép és egy szilkszin
bunda opossum gallérral,
olesón eladó. Fisch Samu,
Malom-u. 2. 3310

Műhelynek, raktárnak
megfelelő helyiségek
kiszékel Malom-utca
28. szám

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZEI

**MAGYAR SZÍNHÁZ
Heti műsor**

Szombat 4-kor: Othello. (Első ifjúsági előadás igen olcsó helyárral. Bevezető előadást tart dr. Borbély István. Sorozatszám: 59.)
Szombat fél 9-kor: Vig özvegy. (Operette-repriz. Kolbay Ildikóval, László Andorral. Napi bérlet 11. sz. A. Sorozatszám: 60.)
Vasárnap fél 3-kor: Nótás kapitány. (Olcsó helyárral. Sorozatszám: 61.)
Vasárnap 6-kor: Vasgyáros. (Poór Lilivel, Tárayval. Sorozatszám: 62.)
Vasárnap fél 9-kor: Cirkuszhercegnő. (Kolbay Ildikóval, László Andorral, Ihász Aladárral. Napi bérlet 11. sz. B. Sorozatszám: 63.)
Hétfő: Az ügyvéd és férje. (Francia vígjáték-ujdonság 3-adszor. Poór Lilivel, Premier-bérlet 8. szám. Sorozatszám: 64.)

A színházi iroda közleményei

Ügyvéd és Férje. A tavalyi szezon végén került színre ez a kintünő francia vígjáték, melyet akkor nem kaptak a bérlek. Most általános kívánságra hétfőn este műsorra tűzte az Igazgatóság az **Ügyvéd és Férjét**, melynek mindenütt az európai színpadon hatalmas sikere volt. Végig kacagató vígjáték az **Ügyvéd és Férje**, melynek főszerepeit Poór Lili, Kemény László, Marsi Gizi, Székelyhidu Adrienne, Mihályfi László, Hoykó Ferenc, Selmeci Mihály játsszák. Hétfőn este premierbérletben tartják meg az **Ügyvéd és Férje** előadását.

Világ bajnok. Zilahy Lajosnak, a Süt a nap szerzőjének új Vígjátékára készül a Magyar-színház drámai együttese. A Világ bajnok Budapesten a Víg-színházban került színre és ott is valamint az összes magyar színpadokon kintünő sikert ért el a kedves hangulatos és nagyon mulatságos vígjáték, melynek egy szerelmi történet a magva, amit egy világhírű boxbajnok és egy táncosnő szerelme bont ki szórakoztató vígjátékká. Táray Ferenc, Marsi Gizi, Székelyhidu Adrienne, Laczkó Aranka, Mihályfi László, Kemény László, Ihász Aladár, Lantos Béla, Tóth Elek, Selmeci Mihály játsszák a vígjáték vezetőszerepeit. A Világ bajnok bemutatóelőadása a jövő héten lesz.

Prima tűzifát

legjutányosabban házhoz szállít FISCHER
fatelep, Cluj, Piata Gării No 2.
Telefon 1300

קול ברוך
הנה תתן דקולתונו מעמשוואר-האברוק יצ"ו
בנקשת מלמד תיה ויריש ואומן מופלא במלאכתו
ללמוד עם נערים חומש ורשי" ונמרא ותוספ. שכרו
שפי השוואה ואשר יקרא ישולם הוצאות ובלא קריאה
לא יבוא שום איש. כתבים ישלחו אל אדרוסי:
Rabbiner Herman Sofer
Timisoara II. Str. I. Creangă 10.
מנהלי התלמוד תורה

Hapag

1928.

évi vilákkörutja a
„Resolute“

3 csaváros luxuszőzessel 140 nap alatt a föld kö-
rül (1928 január 7-től május 26-ig) 60.000 km.

**Europa, Afrika
Azsia, Amerika**

30 különféle országai.

Felvilágosítást és prospektust készséggel ad
Hamburg—Amerika Linie S. A. R.

Igazgatóság:

L. H. LAZAROVITZ
Bucuresti, Calea Griviței 183.